

Metodiskais materiāls lasītprasmes pilnveidošanai

Metodiskais materiāls ir izstrādāts, lai veicinātu skolēnu lasītprasmi, teksta izpratni, domāšanu un valodas prasmes, izmantojot I. Indrānes stāsta “Tipsis ,Topsis un Tedis” fragmentus. Materiālā iekļauti dažādi uzdevumi, kas palīdz skolēniem mācīties analizēt tekstu, noteikt galveno domu, izvērtēt informāciju un izteikt savu viedokli.

Mērķis. Attīstīt skolēnu lasītprasmi, izpratni, uzmanību, spēju salīdzināt un secināt. Pilnveidot prasmi strādāt gan patstāvīgi, gan sadarbojoties. Materiāls palīdz attīstīt lasītāja valodu, komunikācijas prasmes un interesi par lasīšanu.

Metodisko materiālu veido četri I. Indrānes stāsta “Tipsis ,Topsis un Tedis” fragmenti. Šie četri stāsta fragmenti ir arī pārveidoti, ņemot vērā vieglās valodas pamatprincipus, tādējādi mazinot teksta kognitīvo slodzi.

Metodiskā materiāla teksti:

1. Kas viņi ir?
2. Kas viņi ir? viegli
3. Katram savs darbs.
4. Katram savs darbs. viegli.
5. Ko nedrīkst aizmirst?
6. Ko nedrīkst aizmirst? viegli
7. Palīgi.
8. Palīgi. viegli

Metodiskais materiāls sastāv no:

- stāsta fragmenta tekstiem;
- teksti, kas pārveidoti ņemot vērā vieglās valodas principus;
- patiesa/nepatiesa apgalvojumu uzdevumiem;
- teksta izpratnes un analīzes uzdevumiem;
- vizuālajiem uzdevumiem;
- radošajiem un valodas attīstības uzdevumiem.

Metodiskais materiāls veidots, lai radītu pozitīvu mācību pieredzi un veicinātu aktīvu līdzdalību.

Materiāls paredzēts sākumskolas skolēniem, kā arī skolēniem ar dažādām mācīšanās vajadzībām. Tas ir piemērots izmantošanai iekļaujošā izglītībā, jo piedāvā diferencētus uzdevumus un tekstus, kas pārveidoti ņemot vērā vieglās valodas principus, kas palīdz nodrošināt pieejamu mācību saturu visiem skolēniem. Materiālu iespējams pielāgot skolēniem ar lasīšanas grūtībām, valodas attīstības traucējumiem, uzmanības noturēšanas grūtībām vai lēnāku mācīšanās tempu.

Daudzveidīgie uzdevumu veidi ļauj skolotājam diferencēt mācību procesu atbilstoši skolēnu spējām un vajadzībām, veicinot katra skolēna iesaisti un mācību motivāciju. Vizuālais atbalsts, īsi un saprotami uzdevumi, kā arī pakāpeniska pāreja no vienkāršākiem uz sarežģītākiem uzdevumiem palīdz skolēniem piedzīvot panākumus mācībās un stiprina viņu pašapziņu.

Materiālu var izmantot latviešu valodas stundās, speciālajā izglītībā, individuālajās nodarbībās un lasītprasmes attīstīšanai gan klasē, gan mājās.

Materiālu sagatavoja izglītības metodiķe, latviešu valodas un literatūras skolotāja Rūta Kozlova

Izmantotie resursi:

Indrāne I. Tipsis, Topsis un Tedis. - Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. - 40 lpp

<https://pixabay.com/> , <https://www.freepik.com/> , <https://chatgpt.com/>

Kas viņi ir

Tipsis un Topsis ir divi mazi suņuki.

Viņi ir apaļi un pelēki kā dadžu galviņas. Abi ir pavisam, pavisam vienādi. Tipsim ir melns purniņš un trīs baltas spalvas pašā astes galā. Suņukus nevar atšķirt. Arī Topsisim ir melns purns un balts astes gals.

Kad sauc Tipsi, viņi skrien abi divi. Kad sauc Topsis, atkal skrien abi suņuki. Ej nu sažini, kurš no viņiem ir Tipsis, kurš Topsis!

Abiem suņukiem ir viens draugs-zēns Tedis. Skriet zēns prot drusku labāk nekā Tipsis un Topsis. Riet gan viņš neprot tik labi. Kurmjus un peles kašņā visi vienādi. Bet uz skolu pirmajā septembrī ir jāiet tikai Tedim. Tipsim un Topsisim tas īsti nepatīk.

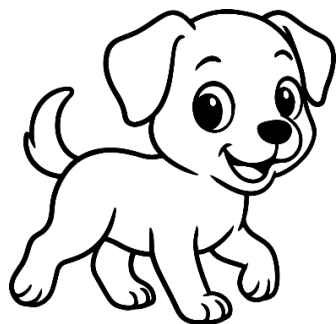
Bet vai draudzība tādēļ izjuks?

Pēc I. Indrānes

Lasi teikumus! Domā, vai tas ir patiess vai nepatiess! Atzīmē ar x

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
Tipsis un Topsis ir kaķi.		
Abi suņuki ir pelēki.		
Tipsim ir balts purniņš.		
Zēnu sauc Tenis.		
Topsisim ir balts astes gals.		
Zēns skrien tikpat labi kā suņuki.		
Tedis neprot labi riet.		
1.septembrī uz skolu jāiet Tedim.		
Suņukus var viegli atšķirt.		

Izkrāso suņukus! Uzraksti, kā katru sauc!

Apvelc tos attēlus, kas attiecas uz lasīto tekstu!

Pasvītro tekstā teikumus, kur par to var izlasīt!

Kas viņi ir

Tipsis un Topsis ir divi mazi suņi.

Viņi ir apaļi un pelēki kā mazas dadžu galviņas.

Abi suņi izskatās gandrīz vienādi.

Tipsim ir melns purniņš un trīs baltas spalvas astes galā.

Arī Topsisim ir melns purniņš un balts astes gals.

Tāpēc suņus ir grūti atšķirt.

Kad kāds sauc Tipsi, tad skrien abi suņi.

Kad sauc Topsis, atkal skrien abi.

Tāpēc ir grūti saprast, kurš ir Tipsis un kurš Topsis.

Abiem suņiem ir draugs – zēns Tedis.

Tedis skrien nedaudz labāk nekā suņi.

Bet riet Tedis nemāk tik labi kā suņi.

Kurmjus un peles visi meklē vienādi labi.

Pirmajā septembrī uz skolu ies tikai Tedis.

Tipsim un Topsisim tas nepatīk.

Bet vai viņi tāpēc vairs nedraudzēsies?

Pēc I.Indrānes

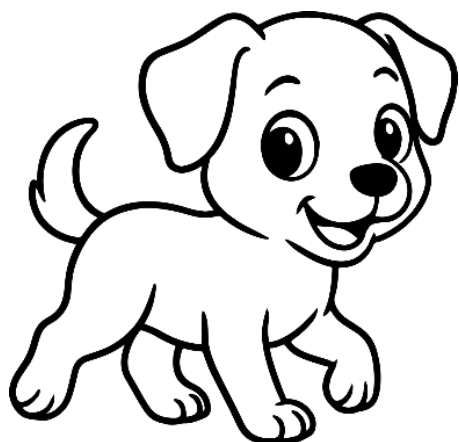

Lasi teikumus! Domā, vai tas ir patiess vai nepatiess!

Atzīmē ar x

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
Tipsis un Topsis ir kaķi.		
Abi suņuki ir pelēki.		
Tipsim ir balts purniņš.		
Zēnu sauc Tenis.		
Topsim ir balts astes gals.		
Zēns skrien tikpat labi kā suņuki.		
Tedis neprot labi riet.		
1.septembrī uz skolu jāiet Tedim.		
Suņukus var viegli atšķirt.		

Izkrāso suņukus! Uzraksti, kā katru sauc!

Viegli

Apvelc tos attēlus, kas attiecas uz lasīto tekstu!

Pasvītro tekstā teikumus, kur par to var izlasīt!

Lasi tekstu!

Rudenī Tedis sāka iet pirmajā klasē. Viņš uzvilka garās bikses, paņēma somu un Tipsim un Topsisim ne virsū neskatījās. Abi kucēni to ļaunā neņēma.

Tipsis un Topsis klusēja. Viņi pagrieza savus melnos purniņus uz skolas pusi. Cieņā pret Tedi un viņa skolu kucēni nedrīkstēja ne asti pakustināt.

Tas ir kaut kas –skola!

Droši vien tas ir labāks par desas ādiņu. Labāks par to vāverēnu, kas tīšām kaitināja abus suņus tepat ceļmalas lazdās. Jā, skola! Tā nav priekš suņiem.

-Suņiem savs darbs-māju sargāt! Protams, ir arī medību suņi un policijas suņi-skaidroja Tedis.

-Bet cilvēkam ir jāmācās skolā. Un kārtīgi jāuzvedas. Un zobi jātīra, -nopūšas Tedis.

Par to uzvešanos kucēni saprata, bet par zobu tīrīšanu-nekā. Zobi ir kaulu graušanai. Bet Tedis saka-jātīra!

Pēc I.Indrānes

1.Novērtē apgalvojumus! Nosaki, vai tas ir patiess vai nepatiess! Atzīmē ar x

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
Tedis sāka iet trešajā klasē.		
Skola sākas ziemā.		
Skola ir labāka par desas ādiņu.		
Tedis uz skolu ņēma somu.		
Suņiem ir jāmācās skolā.		
Skolēniem ir jāprot uzvesties.		
Vāverēns dzīvo lazdās.		
Kucēni nesaprot, kāpēc jātīra zobi.		
Suņu darbs ir sargāt māju.		

2. Atzīmē, kurš virsraksts atbilst tekstam!
Pamato savu izvēli, izmantojot informāciju tekstā.

- Rudens prieki
- Katram savs darbs
- Vāverēns lazdās
- Zobi

Pamatojums: _____

3. Pasvītro tekstā 1 teikumu, kurā kucēnu uzvedība parāda attieksmi pret skolu un Tedi!

3. Pabeidz teikumus par zobu tīrīšanu!

Tedim zobi jātīra, lai _____

Kucēniem zobi jātīra, lai _____

Rudenī Tedis sāka iet pirmajā klasē.
Viņš uzvilka garās bikses un paņēma skolas somu.
Uz Tipsi un Topsis viņš pat nepaskatījās.
Kucēni par to neapvainojās.

Tipsis un Topsis klusēja.
Viņi paskatījās skolas virzienā ar saviem melnajiem purniņiem.
Viņi cienīja Tedi un skolu, tāpēc pat nekustināja astes.

Skola ir kaut kas īpašs!

Varbūt tā ir labāka par desas ādiņu.
Varbūt labāka par vāverēnu, kas viņus kaitināja lazdās pie ceļa.
Jā, skola nav domāta suņiem.

Tedis paskaidroja:
– Suņiem ir savs darbs – sargāt māju.
Ir arī medību suņi un policijas suņi.

– Cilvēkiem ir jāmacās skolā.
Un skolā jāuzvedas labi.
Un jātīra zobi, – nopūtās Tedis.

Par uzvedību kucēni saprata.
Bet par zobu tīrīšanu – nē.

Viņiem zobi ir domāti kaulu graušanai.
Bet Tedis saka – zobi jātīra.

Pēc I. Indrānes

1. Novērtē apgalvojumus! Nosaki, vai tas ir patiess vai nepatiess!

Atzīmē ar x

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
Tedis sāka iet trešajā klasē.		
Skola sākas ziemā.		
Skola ir labāka par desas ādiņu.		
Tedis uz skolu ņēma somu.		
Suņiem ir jāmacās skolā.		
Skolēniem ir jāprot uzvesties.		
Vāverēns dzīvo lazdās.		
Kucēni nesaprot, kāpēc jātīra zobi.		
Suņu darbs ir sargāt māju.		

2. Atzīmē, kurš virsraksts atbilst tekstam!

- Rudens prieki
- Katram savs darbs
- Vāverēns lazdās
- Zobi

3. Pasvītrot tekstā 1 teikumu, kurā kucēnu uzvedība parāda attieksmi pret skolu un Tedi!

4. Pabeidz teikumus par zobu tīrīšanu!

Tedim zobi jātīra ,lai_____

Kucēniem zobi jātīra, lai_____

Ko nedrīkst aizmirst

Kucēni gaida Tedi. Jā! Tur jau viņš nāk pār kalnu un vicina somu. Tipsis un Topsis metas draugam pretī. Nu tik būs prieki!

Pēcpusdienā viņi visi trīs skraida ap ozoliem, grauž zīles un trenkā sīļus un žagatas.

Vakarā gan mamma prasa:

-Dēliņ, vai tu izmācījies?

-Jā, mammuk! Mums jau nekas nebija uzdots!

-Paņem grāmatu! Palasīsim abi! Parādi, ko proti!

-Vai! Grāmata aizmirsās skolā!

Tipsis un Topsis saskatās un klusi ielien pagultē. Viņi zina, ka ir dažas svarīgas lietas, ko nekad nedrīkst aizmirst. Kurpes grauž nedrīkst. Istabā riet nedrīkst.

Bet kā ir ar grāmatām? Vai tās drīkst aizmirst skolā?

Pēc I.Indrānes

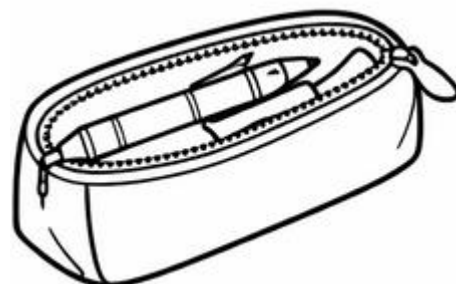
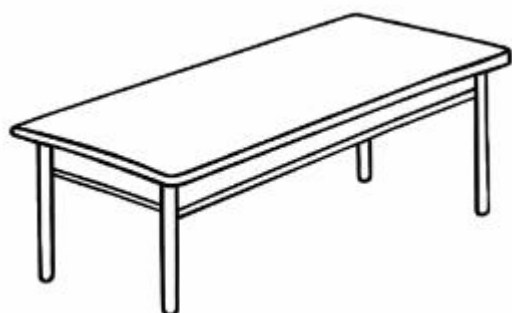
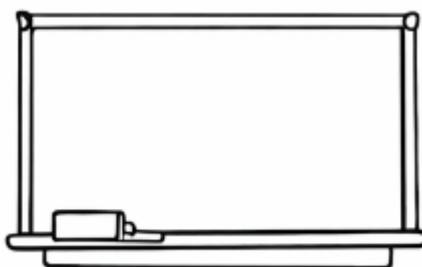
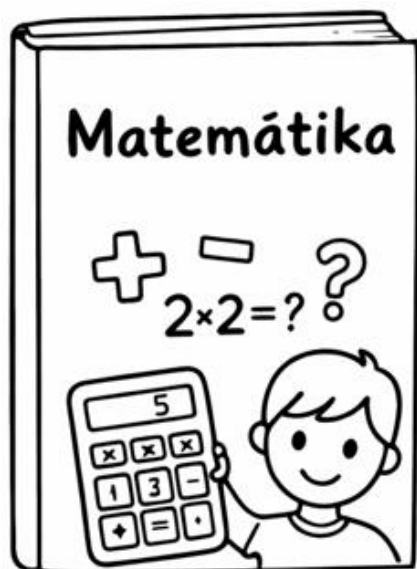
1.Novērtē apgalvojumus! Nosaki, vai tas ir patiess vai nepatiess! Atzīmē ar x

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
Tedis nāk gar upi.		
Zēns nes bumbu.		
Kucēni gaida autobusu.		
Tipsis un Topsis ir priecīgi, ieraugot Tedi.		
Tedim šajā dienā nav mājasdarbu.		
Kucēni paslēpjas zem galda.		
Teda grāmata ir palikusi skolā.		
Tipsis un Topsis nedrīkst graužt kurpes.		
Visi 3 draugi grauž zīles.		
Kucēni drīkst riet istabā.		

2. Pasvīturo tekstā **teikumu**, kurā ir teikts, kā trīs draugi pavada savu brīvo laiku pēc skolas!

3. Izkrāso to, ko **nevajadzētu** aizmirst skolā!

Ko nedrīkst aizmirst

Kucēni gaida Tedi.

Viņi redz. Teds nāk pāri kalnam. Viņš vicina somu.

Tipsis un Topsis skrien viņam pretī. Suņi ir ļoti priecīgi.

Pēcpusdienā visi trīs draugi spēlējas.

Viņi skrien ap ozoliem un grauž zīles.

Viņi dzenā putnus.

Vakarā mamma jautā:

– Dēliņ, vai tu izmācījies?

Tedis saka:

– Jā, mammu! Mums nebija mājasdarbu.

Mamma saka:

– Paņem grāmatu! Palasīsim! Parādi, ko tu māki!

Tedis saka:

– Ai! Grāmata palika skolā!

Tipsis un Topsis paskatās viens uz otru un paslēpjas zem gultas.

Viņi zina, ka ir lietas, ko nedrīkst aizmirst.

Nedrīkst graužt kurpes.

Nedrīkst riet istabā.

Bet vai drīkst aizmirst grāmatu skolā?

Pēc I. Indrānes

1. Novērtē apgalvojumus! Nosaki, vai tas ir patiess vai nepatiess! Atzīmē ar x

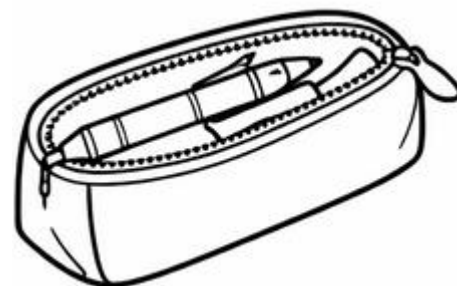
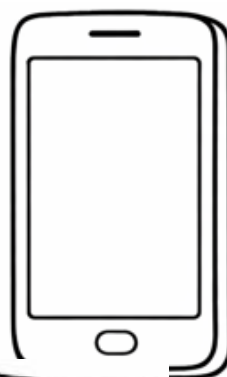
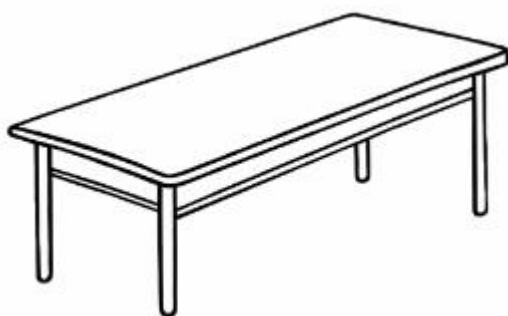
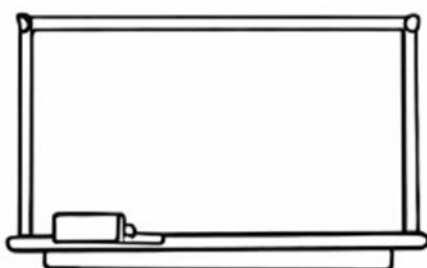
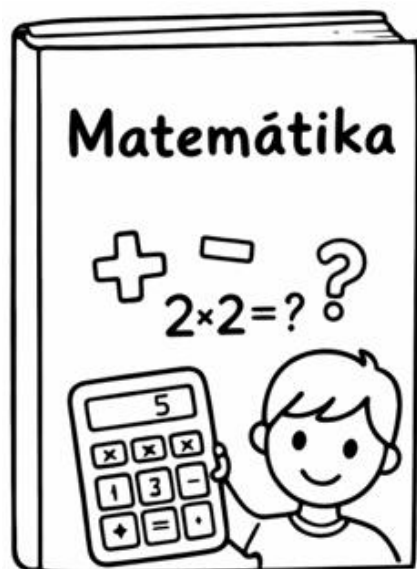
Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
Tedis nāk gar upi.		
Zēns nes bumbu.		
Kucēni gaida autobusu.		
Tipsis un Topsis ir priecīgi, ieraugot Tedi.		
Tedim šajā dienā nav mājasdarbu.		
Kucēni paslēpjas zem galda.		
Teda grāmata ir palikusi skolā.		
Tipsis un Topsis nedrīkst graužt kurpes.		
Visi 3 draugi grauž zīles.		
Kucēni drīkst riet istabā.		

2. Pasvītrot tekstā **teikumu**, kurā ir rakstīts, ko Tedis, Tipsis un Topsis dara pēcpusdienā.

Viegli

3. Izkrāso to, ko **nedrīkst** aizmirst skolā!

Palīgi

Tedis ir pārnācis no skolas. Viņš virtuvē nomet somu un noaun vienu zābaku. To viņš nomet zem virtuves galda un iet istabā. Tur Tedis novelk otru zābaku un pasper zem gultas.

-Man jānācās!-norūc Tedis. Pēc tam viņš novelk zeķes un sauc:

-Tipsi, Topsi! Še, aiznesiet žāvēt ! Man nav laika, man jānācās!

Tipsis un Topsis ļoti saudzīgi paņem katrs savu zeķi un aizstiepj. Uzlikt žāvēt zeķi viņi neprot, tāpēc atstāj uz grīdas. Kucēni ar lepnumu noskatās uz savu darbu.

Otrā rītā Tedim nav neviena zābaka. Un zeķu arī nav.

-Vai es tev neteicu –noliec!- pūš vecmāmiņa, palīdzēdama meklēt.

-Es noliku,-atbild Tedis.

-Kur noliki?

-Tepat kaut kur.

Zēns grozās pa istabas vidu. Ko nu darīt?

Pēc I .Indrānes

1. Sakārto tekstā minētos notikumus pareizā secībā! (1.-5.)

- ☐ Tedis sauc kucēnus.
- ☐ Vecmāmiņa palīdz meklēt zābakus.
- ☐ Tedis nomet zābaku zem galda.
- ☐ Kucēni aiznes zeķes.
- ☐ No rīta zābaki un zeķes nav atrodami.

2. Kāds ir Tedis? Atzīmē atbilstošās īpašības !

- ☐ kārtīgs
- ☐ steidzīgs
- ☐ atbildīgs
- ☐ slinks
- ☐ izpalīdzīgs

3.Lasi un atzīmē pareizo atbildi!

1.No kurienes Tedis pārnāca mājās?

- ☐ No pagalma
- ☐ No skolas

2. Kur Tedis nometa pirmo zābaku?

- ☐ Zem virtuves galda
- ☐ Pie durvīm

3.Kur Tedis paspēra otru zābaku?

- ☐ Zem gultas
- ☐ Skapī

4.Kāpēc Tedis sauca Tipsi un Topsis?

- ☐ Lai suņi aiznes žāvēt zeķes
- ☐ Lai suņi atnes viņam grāmatu

5.Kā kucēni paņēma zeķes?

- ☐ Ļoti saudzīgi
- ☐ Saplēsa tās

6.Vai kucēni prata uzlikt zeķes uz žāvētāja?

- ☐ Jā, viņi uzlika pareizi
- ☐ Nē, viņi nezināja, kā to izdarīt

7.Kur kucēni atstāja zeķes?

- ☐ Uz žāvētāja
- ☐ Uz grīdas

8.Kā jutās kucēni pēc padarītā darba?

- ☐ Lepnumi
- ☐ Nobijušies

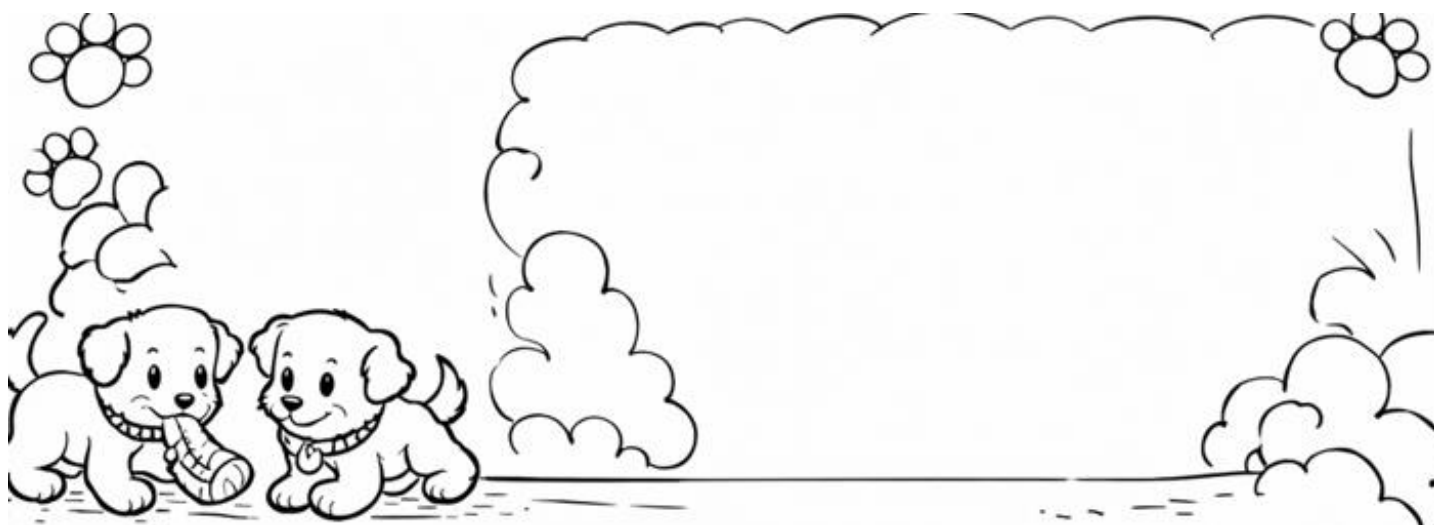
9. Kas notika nākamajā rītā?

- ☐ Tedim nebija zābaku un zeķu
- ☐ Tedis devās uz skolu

10. Ko vecmāmiņa teica Tedim?

- ☐ "Vai es tev neteicu – noliec!"
- ☐ "Tu esi ļoti kārtīgs zēns!"

4. Uzraksti atgādinājumu Tedim, lai visu var atrast!

Palīgi

Tedis pārnāk mājās no skolas.
Viņš virtuvē noņem somu.

Tedis novelk vienu zābaku.
Viņš to noņem zem virtuves galda.

Tad Tedis iet uz istabu.
Tur viņš novelk otru zābaku.
Viņš to pasper zem gultas.

Tedis saka:
– Man jānācās!

Viņš novelk zeķes un sauc:
– Tipsi, Tpsi! Nāciet!
Aiznesiet zeķes žāvēt!
Man nav laika, man jānācās!

Kucēni paņem zeķes ļoti uzmanīgi.
Katrs paņem vienu zeķi.
Viņi aiznes zeķes.

Kucēni neprot uzlikt zeķes uz žāvētāja.
Viņi noliek zeķes uz grīdas.
Kucēni ir lepnī par savu darbu.

Nākamajā rītā Tedis nevar atrast zābakus.
Viņš nevar atrast arī zeķes.

Vecmāmiņa saka:
– Vai es tev neteicu – noliec vietā!

Tedis saka:
– Es noliku.

Vecmāmiņa jautā:
– Kur tu nolīki?

Tedis saka:
– Tepat kaut kur.

Tedis stāv istabā un domā.
Ko tagad darīt?

Pēc I.Indrānes

1. Sakārto tekstā minētos notikumus pareizā secībā! (1.-5.)

- ☐ Tedis sauc kucēnus.
- ☐ Vecmāmiņa palīdz meklēt zābakus.
- ☐ Tedis nomet zābaku zem galda.
- ☐ Kucēni aiznes zeķes.
- ☐ No rīta zābaki un zeķes nav atrodami.

2. Kāds ir Tedis? Atzīmē atbilstošās īpašības !

- ☐ kārtīgs
- ☐ steidzīgs
- ☐ atbildīgs
- ☐ slinks
- ☐ izpalīdzīgs

3.Lasi un atzīmē pareizo atbildi!**1.No kurienes Tedis pārnāca mājās?**

- ☐ No pagalma
- ☐ No skolas

2. Kur Tedis nometa pirmo zābaku?

- ☐ Zem virtuves galda
- ☐ Pie durvīm

3.Kur Tedis paspēra otru zābaku?

- ☐ Zem gultas
- ☐ Skapī

4.Kāpēc Tedis sauca Tipsi un Topsis?

- ☐ Lai suņi aiznes zeķes
- ☐ Lai suņi atnes viņam grāmatu

5.Kā kucēni paņēma zeķes?

- ☐ Ļoti saudzīgi
- ☐ Saplēsa zeķes

6. Vai kucēni prata uzlikt zeķes uz žāvētāja?

- ☐ Jā, viņi uzlika pareizi
- ☐ Nē, viņi nezināja, kā to izdarīt

7. Kur kucēni atstāja zeķes?

- ☐ Uz žāvētāja
- ☐ Uz grīdas

8. Kā jutās kucēni pēc padarītā darba?

- ☐ Lepnumi
- ☐ Nobijušies

9. Kas notika nākamajā rītā?

- ☐ Tedim nebija zābaku un zeķu
- ☐ Tedis devās uz skolu

10. Ko vecmāmiņa teica Tedim?

- ☐ “Vai es tev neteicu – noliec!”
- ☐ “Tu esi ļoti kārtīgs zēns!”

4. Uzraksti Tedim atgādinājumu, lai visu var atrast!

